

2. szám. 1869. Decemb. 14.

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

SZERKESZTŐ:
SZOKOLY VIKTOR.

KIADÓ-TULAJDONOS:
az „ATHENAEUM”
R. TÁRSULAT.

A képeket kitünőbb művészeink rajzolják s metszi **RUSZ K.**

Előfizetési föltételek:

Pestre vagy vidékre, postai küldéssel vagy házhoz hordással,

egész évre	6 frt — kr.
félévre	3 frt — „
negyedévre	1 frt 50 „

Előfizethetni minden postahivatalnál.

Hirdetmények díja: 3 hasabos petitsor egyszeri hirdetésnél 5 uj kr. Bélyegdíj külön 30 uj kr.

Az előfizetések s a hirdetményi illetékek a kiadóhivatalba (Barátok-tere 7-dik sz.)
a kéziratok pedig a lap szerkesztőségéhez (Dohány-utca 1-ső sz.) bérmentes
levelekben intézendők.

PEST, 1869.

NYOMATOTT „AZ ATHENAEUM”
(EZBLŐTT EMICH GUSZTÁV-FÉLE)
NYOMDÁBAN.

TARTALOM.

Cikkek: „A piskii híd.“ — „Kis fiám halálára.“ (Költemény.) *Dalmady Győzőtől.* — „Mátyás király Erdélyben.“ (Történeti korrajz.) *Deák Farkastól.* (Folytatás.) — „Egy séta a római katakombákban.“ — „Szemiramisz függő kertjei.“ — „Pesti életrépek. XIII. A vak hárfás.“ *N. Ö. től.* — „A nőhódító don Juan háza.“ — „Az új „Moniteur.“ *M. T. től.* — „Az angol bank földalatti terméi.“ — Egy hét törté-

nete. *Vadnay Károlytól.* — „Vegyes közlemények.“ — „Irodalom.“ — „Szerkesztői üzenetek.“ — „Ujdonságok.“
Képek: A piskii híd. (Nemes Ö. rajza.) — Pesti életrépek. XIII. A vak hárfás. (Nemes Ö. rajza.) — A nőhódító don Juan vára Spanyolországban. — A római katakombák egyik folyosója. — Semiramis függő ker tjei Babilonban.

Irodalom.

— („*Cimbalom*“) cím alatt Szakál Lajos volt országgyűlési képviselő eredeti népdalainak gyűjteménye igen díszes kiadásban jelent meg, vászonba kötve, aranymetszéssel, s ára így 1 ft. 50 kr. Szakál Lajos már a negyvenes évekből is ismert népköltő volt, kinek jó csomó dalát — (mint „Még követem a ténis nemes vármegyét“ sat.) országszerte énekelik. Hogy dalai ezen újabb gyűjteménye is kedvező viszhangra talált, mutatja azon körülmény, miként eddig 2000 példánynál több kelt el belőlük. „Az utolsó gulyás“ című dalt mult évi folyamunkban közöltük, melyből az olvasó némileg az egész gyűjteményre következtethet.

— („*Beszélyek és életrépek*“) írta Karvázi József; egy kötet, nyomtatott Kolozsvárt. Ára 80 kr.

— („*A pesti redtanodai ifjúság*“) Önképzőkört“ alkotott, melynek alapszabályai nyomtatásban is megjelentek.

— („*A magyar történelmi társulat „Századok*“) című folyóiratának 1869-3-ik évi folyamából az utolsó vagyis tizedik

füzet is elhagyta a sajtót, szokott becses és érdekes tartalommal, a mi mind szerkesztőjének, mind buzgó munkatársainak dicséretére válik. E társulatnak minden művelt egyén tagja lehet, ki legalább 3 éven át éventekint 5 főt fizet a társulat pénztárába, a miért viszonzásul a „Századok“ füzetet kapja.

— („*Az archeologiai Értesítő*“) harmadik száma is megjelent Rómer Flóris szerkesztése mellett, az előbbieknél jóval gazdagabb tartalommal, és valóban útmutató (instructiv) rajzokkal. Egyes cikkei „A legújabb ó-budai ásataások“, kivonat a m. tudományos akad. archeol. bizottmánya jegyzőkönyvéből, „Archeologiai levelek“, „Széttétekintés az archeologiai irodalomban.“ „Ismét néhány szó az obsidián eszközökről.“ „Ujabb leletek.“ „Egyveleg és könyvvesztet.“ Mindannyi szakértőktől írott, a tudomány színvonalán álló mű. Az egész éven át megjelenő 20 íves kötet ára csak 3 forint.

Szerkesztői üzenetek.

— *Pápan:* X-nek. Mult juliusban közöltt hasoncímű ismertetésünk kiegészítőjeül szivesen fogadtuk.

— *Szabódkára:* „egy tanárnak“ A dalmátból fordított népdaloknak, mint melyek egyik hazai népfajunk kedélyvilágát szépen visszatükröztetik, — szivesen adunk helyet. Az a másik közlemény alakjánál fogva nem a mi lapunkba való.

— *Orosházra:* Az örömben mi is osztozunk s a viszontlátás — bármikor legyen is az — kedves lesz ránk nézve.

— *Pesten:* P. J-nek. Hasonlókat jövőben is szivesen veszünk.

— *II. Ozman török csásár halála:* „számunkra igen hosszú s mert már sok helyütt és sokszor tárgyalt, azért nem is eléggé érdekes.

— *Konstantinápolyba:* E. B-nak. A 3-dik számban jön az első s aztán a többi.

— *Pesten:* (Kerepesi út 54. sz.) Igen sajnáljuk, hanem ez időre nagyon korlátozott rendelkezhetünk.

— *Szegedre:* Sp. J-nek. Némely régibb levél tán azért nem jutott közliakhoz, mert nem volt bérmentve. A kérdéses tárgyat kiadóhivatalunk azonnal küldi, a mint nem lesz teendőkkel annyira elhalmozva.

— *Nemetyjódrrá:* Teljesen osztozunk a keserű kifadadásban, de azt kinyomatni még sem tartanók elég helyesnek. Hová vezetne ez folytatásaiban?

— *Pesten:* „Elreptül már“ s „Oh, hogy úzik!“ tárgyainkál fogva inkább más közlönybe valók.

— *Pesten:* Br. J-nak. Oly felíratú cikk nem került kezünk közé.

— *Ceglédre:* C. R-nek. Ilyes dolgozatokat nem kérünk.

Ujdonságok.

* (*Adatok a nemzeti színházról.*) A nemzeti színházi zsebkönyv épen most jelent meg. Ebből látjuk, hogy a színház 1867—68-dik évi bérletbevétele 63,599 frt 10 kr, napi bevétele 103.045 ft volt. Az összes személyzet díja: 153,492 frt 25 kr, eredeti művek szerzői tisztelet-díj fejében csak 3,832 frt 91 krt kaptak, mi az eredeti művek csekély szerzői tiszteletét is igen csekély díj. A 240,237 frt 26 fél krra menő összes bevételből levonván a 240,802 frt 12 és fél kr. kiadást, a maradék 155 frt 8 kr. 1867 dec. 16-tól 1868 dec. 15-ig színrokkantult 7 eredeti dráma és 3 dalmű; ezek között Adelburg „Zrinyi“-je. Az eredeti drámák szerzői: Ejszaky Károly, Berczik Árpád, Potemkin Ödön, Rákosi Jenő és Szigligeti Eduárd, ki egy vigjátékkal és egy tragoédiával van képviselve.

nir National“ sikerült fordításban közli Jósikának „A csehok Magyarországon“ című regényét.

* (*Petőfi születésének 50-ik éve*) négy év mulva lesz, és sokan óhajtatják, hogy az évfordulati ünnepélyen kellene leleplezni Petőfi szobrát.

* (*A nemzeti színház*) „magyar királyi udvari színház“ címet fog kapni, s ő felsége az udvartartásra megszavazott költségéből 60,000 frtig fogja segíteni.

* (*Xántus János*) f. hó 2-án utazott el Triesztből, hogy a keletázsiai expedícióhoz csatlakozzék. Ugyancsak Xántussal egy időben és egy hajón, a „Ceres“-en, indult el Scherzer úr is Alexandriába, hogy a suezi csatorna fölött jelentést tegyen. Scherzer úr Alexandriából Bombayba és Singaporéba fog menni, hol martius közepe táján kellend az expedícióval találkoznia. Xántus nem fog

* (*Magyar regény francia nyelven.*) Az „Ave-

Ötödik évi folyam.

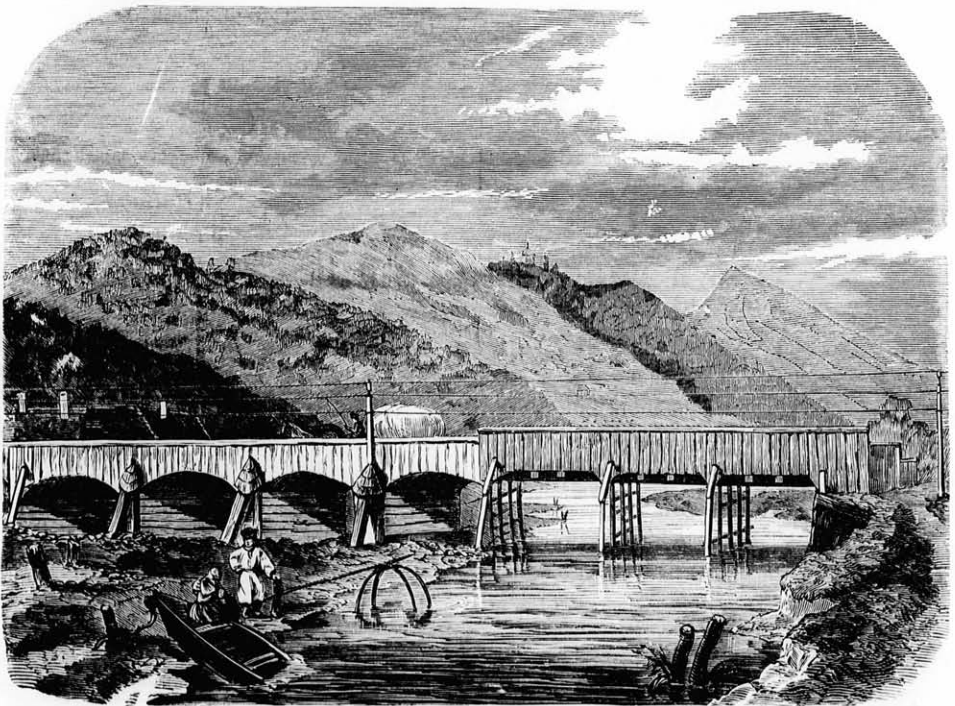
2. szám.

Pest, 1869. Január 14-én.

A piskii híd.

Hazánk egyes vidékeinek képe — hála anyagi haladásunknak ; iparunk, földmivelésünk és közlekedési eszközeink gyors fejlődésének — oly gyors-

Erdély tartották vala meg, azonban az itt is megkezdett vasutak szintén tönk alakváltoztatásokat s még nagyobbakat fognak tenni.

A piskii híd. (Nemes Ö. rajza.)

san változik, hogy sok helyütt az egy évtized előtti helyekre ma már alig ismerhetnénk.

Ősrégi típusát eddig leginkább a felvidék és

Mai képünkön Erdély egyik, újabb történeteinknél fogva örökemlékezetű pontját mutatjuk be az olvasónak, melyre az élőhű rajz dacára is alig

foghatna az ráismerni, ki azt 1849. február 9-dike óta nem látta.

E pont a Piski falu mellett, az innen nem messzire folyó Marosba ömlő Strell vizén átvezető híd, mely a Szászvárostól Dévára vivő országutat összeköti, hol a halhatlan emlékü Bem vezérlete alatt, 1849. febr. 9-dikén vitéz honvédeink önvédelmi harcunk egyik légdicsőbb csatáját vívták.

E helyre tervezék Bem tábornok emlékszobrát is felállítani, mely azonban — sokkal célszerűbben — mégis Marosvásárhelytt fog díszleni.

Magát a piskii csatát bizonyára ismeri mindaz, kinek önvédelmi harcunk története kezén megfordult; tudjuk, hogy Bem 1849. februárja elején négyfőlől volt körülvéve s Puchner osztrák vezér

által már fegyverei lerakására szólíttatott fel, ő azonban febr. 7-dikén szerencsésen kivágta magát s azon visszavonulást vitte végbe, mely e hadviselés történeteiben örökre fénypont marad. Déváról a Magyarországról jött segédcsapattal szaporitván megfogyott seregét, azt azonnal újra rendezé és visszavezeté s aztán febr. 9-dikén vívta ki a híres piskii csatát, oly eldöntő diadallal, hogy Puchner seregei teljesen szétverettek.

Az újra épült híd fölött most a távirtda sodronyai huzódnak végig s az innen nem messze levő vasutról az utasok ezrei foghatják látni azon erdős hegyoldalakat, melyek szabadságharcunk legvéresebb jeleneteinek valának színhelyei.

Kis fiam halálára.

(Jan. 2. 1869.)

Itt hagytl bennünket én édes kis fiam,
Nem fogsz többé reánk nevetni vidoran,
Aranyos szárnyaid visznek már sebesen,
Hiába kiáltjuk : „óh maradj idelem!”

Istenem, mért adtat nekünk e gyermeket,
Ha őt földieknek szeretni nem lehet!
Mit tettünk? Szerelmünk nem volt-e igazi?
— Jobban nem szeretik az ég angyalai...

Oda van a kedves, boldogságos alak!
Nem tarthatták vissza mosoly, csók, szép szavak,
Még a fényes köny is, mely arcunkat fedé,
Csak mutatta neki az utat fölfelé.

Kábultan borulunk hideg tetemire!
Könnyi lez a földnek terhét viselnie,
Fejfájja s a nehéz göröngyök odakint
Nem fogják nyomni ugy, mint most fájdalmaink.

Dalmady Győ:ő.

Mátyás király Erdélyben.

(Történeti korrajz.)

— *Deák Farkastól.* —

(Folytatás.)

II.

Pár óra mulva huszonöt-harminc ember volt a szászarnai kastély nagy termében s köztük az ország legelőkelőbb birtokosai. Itt voltak Losonezi, Bánffy László, Zsuki Mihály, Gerendi Mihály, Erdélyi István, Illosvai Péter, Alárdi László, Nagylaki Márton, Toroczky Illyés, Haranglábi György, Tárkányi Bálint, Iklódi Márton, Borosnyai Péter, Szövérdi Bálint, Veres János, Losonci Bánffy Zsigmond, Apafi Mihály, Dobokai Miklós, Kecsed László, Fejérdi István, Székely Mihály, Vizaknai Miklós, Geréb Péter, stb. mind gazdag főnemesek; ezekhez járult az ország akkori három vajdája: János és Zsigmond testvérek, Szentgyörgyi és bazini grófok és a harmadik vajda:

Elderbach Bercbold; még egy pár szász királybíró is volt köztük, s mindnyájok arcán komolyság és dac uralkodott; egy-kettő azonban fejét lógatta, a mint vette észre, hogy egymás után érkezve, mily sokan gyűltek össze a kis váracskában.

A mint a nagyteremben letelepedtek, hol a szolgák számtalan viaszgyertyát gyújtottak meg, a házi gazda, *famosi Veres Benedek* szól először.

Veres Benedek mintegy negyven éves ember volt, teljes szakált és bajuszt hordott, napbarnította piros arca volt, éles szemöldökkel; a kor szokásaitól eltérően, haja rövidre volt nyírva, szemei ragyogó fényesek voltak, s tekintete átható, felső ajka vékony, lenyomott, s feje tetője magasan kiemelkedő; nyaka vastag, vállai szélesek, s áta-

lában magas termetű izmos ember. Gazdagságához mérve a lehetőleg egyszerű öltözékben szokott járni, csakis egy-egy drágakövet lehet látni, hol süvegén, hol mentekötőjén. A közéletben hallgatag, csendes ember volt, de hirtelen lobbanó, s aztán makaes; belsejében határtalan nagyravágyás dult, de ezt oly ügyesen elrejté, hogy csak legbensőbb baráti sejtethék egész idáig.

Midőn vendégei letelepedtek, így szól hozzájók:

„Nemes, nemzeti, vitézlő uraim, üdvözlöm önöket szegény házamnál, üdvözlöm önöket, mint az ország önállóságának bajnokait, mint olyanokat, kik nem hajlandók tűrni semmi zsarnokságot, jön az bárkitől; kik meg fogják mutatni, hogy szabad nemesek, független urak és nem lesznek rabszolgái egy idegen királynak; igen! Hunyadi Mátyás nem királya egy szabadságát féltő erdélyi nemesnek, — nem kell nekünk Hunyadi Mátyás Szilágyi Mihály uram kreaturája, nem királyunk. Jelszavunk az egyetértés! Fel fogom olvasatni nagyuraim előtt Zápolya Imre és István uraimék levelét, kik közös egyetértésre és közös működésre szólítanak fel — és ha mindenkben megegyeztünk, akkor átmegyünk a szomszéd terembe, hol ránk három vajdánk várakozik.“

Egy szegény vándorbarát a Zápolyák levelét felolvasta s az urak elkezdvén tanácskozni, a *pártülés terére* léptek, és mintha a századok intő szavát megérteni nem akarták volna, jogellenes kiváltságaik védelmére életre halálra szánták el magukat.

— Igaza van Veres Benedek uramnak, mert azon ember, ki megengedi, hogy jobbágyaink szabadon költözködhessenek, megtámadja tulajdonukat, s legyen az akár Hunyadi Mátyás, akár más ember fia, nekünk nem királyunk! Szólt losonci Bánffy László.

— És még a lucrum cameraet is fizettetni akarja velünk, — mert ha látszólag az egészet eltörle is, a helyébe állítot új adót tölünk, az ország főnemeseitől is szedetni akarja; folytatá Iklodi.

— És a koronavámokat? Hát a mienkből akar meggazdagodni? ha nem tudja hordozni a királyi fényűzést, minek tolta magát az ország nyakára? kérde az egyik

— Hogy barátait ott Magyarországon a mi vagyónunkból gazdagítsa, — felelt a másik.

— Így zsarnokosodik rajtunk mindig Magyarországon, de ezt nem tűrjük; Erdély magára is fennáll, nekünk más király kell és a mint láthatjuk Zápolya uram leveléből, lesznek Magyarországon is, kik hozzánk csatlakoznak. Tehát lássunk dolgot után!

Igy beszéltek tele egymást az elégtelen főurak; az egyik száz királybíró hosszú beszédben adta elő, hogy Mátyás mennyire sérti naponkint az ő privilegiumaikat. Beszédére kevesen hallgattak; az alatt Veres Benedek rendre beszélt az urakkal de egyikőtől se tudta kicsalni azt, a mit akart, hogy t. i. fővezérnek, vajdának vagy ha kell, fejedelemnek is ő volna a legjobb.

— Mit kell hát tennünk? kérde Drágy István.

— Ki fogjuk mondani, — felelt Veres Benedek, — hogy Erdély független ország, semmi viszonyban sem áll Magyarországhoz; Magyarország fejedelme, Hunyadi Mátyás, nem királya Erdély nemeseinek és nemzeteinek.

— Az országot védállapotba helyezük, nemesi fölkelést hirdetünk s a határokat elzárjuk. Kiki ereje szerint kiállítja banderiumát s ez elhatározásunk folytán új fejedelmet választunk!

Az egész gyűlés hangos helyeslést kiáltott, — hogy valaki ellenzte volna, nem lehetett észrevenni; a háttérben azonban két ifjú némán hallgatott.

— Rafael atya, kigyelmed írásba teendő, a miket kimondottunk; — folytatá Veres, — és mi mindyájan aláírjuk, a vajdákkal is aláíratjuk és mindezek megtartására, végrehajtására esküvel kötelezzük magunkat.

A szegény barát, ki a törvények szavaira, a crimen laesae majestatisra és annak büntetésére gondolt, ijedtében mint a nyárlevél reszketni kezdett, de ellent mondani sem volt bátorsága; magok a főurak is — ez utóbbi szavakra — némileg megdöbbenve hallgattak.

— Igen, jó uraim, igen — folytatá a vezér, — mi nem vagyunk bábok, hogy egy gyermekkirály velünk játékot üzzön, mi hazánk és szabadságunkért szállunk sikra.

A gyűlés ismét helyest kiáltott.

Rafael atya az egész dolgot írásba tette, s az urak neveiket részint aláírták, részint aláíratják.

— Az én nevem után írja oda kigyelmed, — szól ismét Veres Benedek, — hogy én a haza védelmére ezer lovast és ötszáz gyalog katonát állítok.

— Én meg hatszáz lovast, — folytatá Bánffy és négyszáz gyalogot, s mindenik elmondá, hogy mennyit állít ki; — a szám tízezer körül járt.

Veres Benedek az írást kezébe vette s végigolvastva, bámulva kiáltott fel: Hogyan, Apafi uram, kigyelmed nem írta alá? és Tárkányi Bálint, kigyelmed sem?

— Nem, szólt Apafi.

— És miért?

— Remélem, nincs kifogása kigyelmednek az ellen, hogy más embernek más véleménye is lehet, mint kigyelmednek; én e hareban nem akarok részt venni, én királyomnak hű jobbágya vagyok.

— Ugy én is, — szólt most Tárkányi. — Ott voltam mint gyermek a királyválasztásor s egy öreg harcos pajzsára emelve esketett meg: az én királyom Hunyadi Mátyás!

mint székely, nagy befolyású emberek voltak. Veres még mindig remélte, hogy megnyeri őket, kivégeztetni pedig mindig lesz idő, akár hol, uton-utfélen, csak nem most kastélyában, midőn a három vajda a szomszéd terebben volt.

Veres még beszélt az uraknak, kik mindenre készek voltak, csakis célzásait nem akarták érteni, mert mindenikben volt ambitio elég, némelyikben több is, mint ő benne.

PESTI ÉLETRÉPEK. XIII. A vak hárfás. (Nemes Ó. rajza. Szöveg a 27. oldalon.)

— Urak, ez árulás! — kiáltott Veres. — Mindenki kardjához kapott; — de még sem hihetem; kigyelmeteknek huszonnég órai időt engedünk a gondolkozásra.

A dolog természetéből folyt volna, hogy a két merész ifjút azonnal összevagdadják; de Veres nem akarta, hogy háza ily vérengzés színhelye legyen, s Apafi mint kükiüllőmegeyi, Tárkányi

— No, ha én nem kellek, gondolá magában, akkor adok én nektek új királyt.

— Uraim, most menjünk a vajdákhöz!

III.

A két Szentgyögyi gróf: János és Zsigmond s Elderbach Berchtold, mindhárman Erdélyország vajdái, egy másik terebben időztek, mig az urak

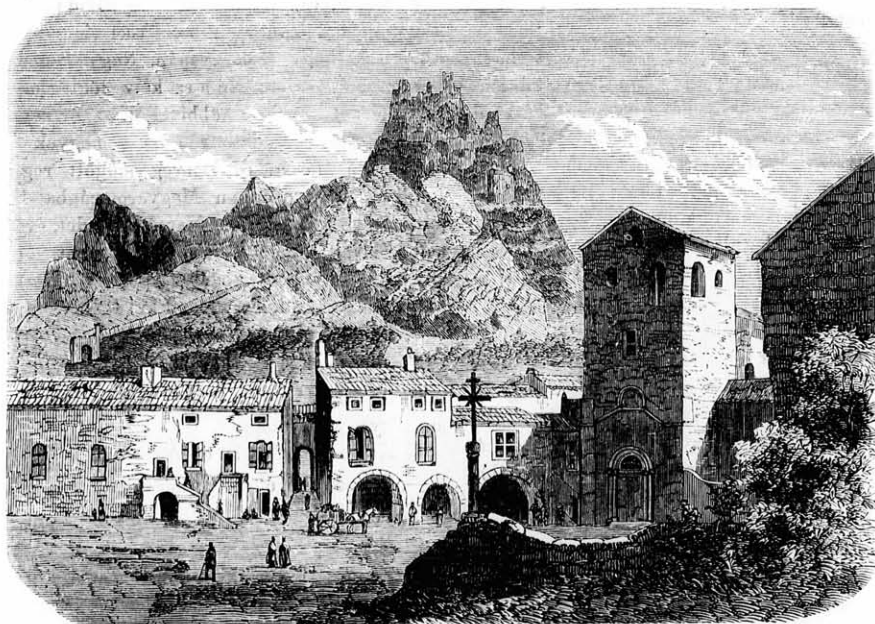
tanácskoztak; velök volt a ház asszonya és a két ifjú kisasszony.

János bazini és Szentgyörgyi gróf, az első vajda, egy kiseszü, pipere és evés ivás kedvellő gazdag ur volt, rettenetesen elhizva, úgy hogy szánsalom volt nézni mozdulatait, annyival inkább, mert mindig szeretetreméltó és hajlékony ifjoncnak akart látszani; ez időtáiban lehetett negyven éves és mégis szeretett minden hölgynek udvarolni s azonnal elhitte, hogy minden lányka él-hal érte; az ország dolgaihoz semmit sem értett, harrá képtelen volt, nem ismerte Erdély viszonyait, de jól találta magát, mert Erdélyben igen jó volt a bor és a peccsenye, és volt sok, sok szép asszony,

János gróf örömeiben még veresebb lett.

— Hogyan, én király? Óh ezt köszönöm vitéz uraim, szívem minden érzelmeit kigyelmekek ügyeinek szentelendem; mint a hajnalpirban fellángoló nap, úgy fogok kigyelmekek felett uralkodni; ó fényes csillagai birodalmamnak! Igaz, messze születtem, de azért szívem és érzéseim Erdélyhez kötnek. E szavakra csalfa tekinteteket lövölt hol Bánffy Margitra, hol a szép Florára, az urak pedig keményen éljeneztek.

Ez ünnepélyes percek után mindenki várta a vacsorát, addig pedig a nőkkel társalogtak; végre hordani kezdték a sok bort és peccsenyét s a hős pártütők „focerunt magnum áldomás.”

A nőhódító don Juan háza Spanyolországban. (Szövege a 28. oldalán.)

épen úgy, mint ma. A más két úr jelentéktelen ember volt és mindhárman óriási vagyonuknak és fő-fő rangjuknak köszönheték a vajdaságot.

János gróf bitorba bársonyba volt öltözve, arannyal ezüsttel himezve; mint mindig, nyelgett a szép hölgyekkel s nagyokat ivott egy mellette álló ezüst serlegből.

— Midőn az urak a szobába léptek, felállott s igyekezett komoly lenni. Veres Benedek előadta a történeteket, előterjeszté az iratot s a három vajda is aláírta.

— És most kijelentjük, hogy egyedül nagyságotat ismerjük el fejedelmünknek, királyunknak!

Vacsora után a házi gazda egy pár jó emberével külön szólítá Apaffy Mihályt és Tárkányi Bálintot s rá akarta beszélni e két ifjút, hogy velök tartsanak.

— Nem bátya, — mondá szilárdan Tárkányi, — nem, soha sem fogok megfélemezni királyomnak esküdt hűségemről; kigyelmed nem tudá elhordozni, hogy vajdának nem tevék, és hogy ilyen embereket küldöttek ránk, mint a három vajda s boszúból most királylyá akarja tenni a léha Szentgyörgyi grótot: kigyelmed nem gondol Erdély sorsával; *ugya mi véb lennénk, ha magunkra hagyja a magyar király?!* kigyelmed hitelt ad Zápolya

hitegetésének, én pedig örök hűséggel ragaszkodom királyomhoz. Lehet, hogy viszonyainkat nem eléggé ismerve tesz egy vagy más rendelést, mi megsérti az erdélyi nemest, megsérti az oláhokat, praesjudikál a szászoknak, de mindezek mellett Mátyás századunk legnagyobb uralkodóinak egyike, és én nemzetem s hazám jóllétét csak Hunyadi Mátyástól várom s nem hiszem, hogy a különvált Erdély Magyarország nélkül valaha boldog legyen.

— Én tökéletesen osztozom Bálint barátom nézeteiben s habár nem tudok oly szépen beszélni, az én királyom is csak Hunyadi Mátyás.

Látva a pártosok, hogy mily emberekkel van dolguk, s hogy tervök egész meztelenségében áll előttük, kevés szóváltás után szikrázó szemekkel távoztak. . .

A két ifjú magára maradt s tervetkészítének, hogy mitévők legyenek. . . már késő éj volt és senki sem mutatott nekik hálólhelyet. — Tárkáni saját legényeit kereste fel s parancsot adott, hogy rögtön nyergeljenek. Aztán visszament Apaffihoz s néhány perccel aggódva töltének a teremben. Hirtelen valami nesz vonta magára figyelmüket, oda pilantottak s hátuk mögött egy titkos ajtót láttak felnyilni, melynek üregében egy nő állott:

— Bálint! Bálint! — susogá a hang, — jöjtek hamar!

— Ó Margit, mit jelentsen ez?

— Ne kérdezz, csak jöjtek mindketten gyorsan. . .

A két ifjú követte a szép hölgyet s egy hosszú sikátoron végig, egy fényesen világított szobába értek, hol Veres Benedekné és Flóra zokogva fogadták őket.

— Mi történt asszonyom? kézdé Apaffy.

— A legborzaztóbb, a mi történhetett, elhatározta, hogy titeket ki kell végezni, különben árulók lesztek. Két csapat katonát küldöttek előre, egyiket a somkereki, másikat a bethleni útra s megvan parancsok, hogy mindkettőtöket legyilkoljanak.

— Majd ott leszünk mi is, — nekem tizenkét jó székely lovasom van, szólta Tárkáni.

— Nekem is annyi, — mondá Apaffy.

— De ők ötven-ötven embert rendeltek a két csapatba, — mást kell gondolni; hát nem elég a borzasztó terv, melyet a király ellen forralnak, — mondá Veresné sáppadtan, — még ártatlan rokon-vért is ontsanak? Nekttek menekülni kell a hegyek közt. . .

— Megszökni — én?! kérdé Tárkányi. . .

— Ó Bálint, ne légy oly heves! — meneküljetek a nagyobb erő elől, hiszen ha nem néztek minket, lásd Flóra is mint zokog, gondoljatok a hazára, — bizonynyal szükségő lesz derék hősökre. . .

— Ha szeretsz édes Mihályom, — suttogá a szép Flóra; — menekülni fogtok, — a néni tervo nagyon helyes. . .

A két ifjú még néhány percig mulatott az áldott lelkületű szép hölgyekkel s aztán visszamenő a terembe, onnan nyíltan távoztak; senki sem állta útjukat, de senkitől sem is búcsúzhattak nyíltan, ámde a három hölgy szívében lelkes istenhozódokat kívánt s buzdón imádkozott szabadságokért.

A mint huszonnégy legényükkel a kastélytól egy puskalövésnyire távoztak — rövid tanácskozás után hat legényt a besztercei hegyek felé küldöttek, hogy ezek Csepán, Nagy Demeter s Beszterce és Kusma felé a székely földre hatolva, róluk hirt adjanak, a többivel ők az országról letérve, észak-nyugati irányba a hegyek közé indultak s Illosva és Debreg mögött reggelre Láposra értek s onnan Magyarországra hatoltak. Midőn azon éjen Veres Benedek vendégeitől elvált, s neje hálószobájába ment, a más-kor mindig nyugodt kedélyű, sőt vig természetű nőt elsápadva és kisirt szemekkel találta.

— Mi lelte az én kedves feleségemet? kérdé gyöngéden a férj.

— Óriási csalódás bántja, és e betegségéből nem fog gyógyulni soha!

— Kiben csalódott az én Ágnesem?

— Esményképében, kiről, azt hitte, hogy nagy polgár és lovagias hős. . .

— Nős?

— És most látnia kell, hogy pártitűt és. . . és gyilkos, — dadogá a szerencsétlen nő.

— Szigoruan itélzs, és csak érzelmeid szerint tudsz bírálni, nem értesz az ország dolgaihoz; a gyilkosságból pedig, ugy hiszem, semmi sem lesz, hiszen bizonyosan értesítéd kedvencéidet; — — ugy, ugy, én abban fáradok, hogy bibort szerezzek vállaidra és koronát tegyek fejedre s te kémekeket küldesz legnagyobb ellenségem, Mátyás táborába. Hol találom, a ki engem megértsen, kihez teljes bizodalmam legyen? hiszen te, Margit és Flóra talán leghamarább árulóim lennétek. . . vagy azt hiszed, hogy nekem mindent türnöm kell, — ne ingerljétek az alvó oroszánt.

— Én árulód soha sem leszek; azt a két nemes ifjút máskor is megmenteném; ne félj, el nem hagy-

lak soha, veled leszek mindig, míg el nem üzöl, mert szeretlek; de eszményképem nem lehetsz többé.

Veres Benedek bámulva s szívében éles fájda-

lommal nézett a csendesen távozó felséges hölgy után.

(Vége köv.)

Egy séta a római katakombákban.

Egy, Sorrento sziklaormain töltött élvezetdús hét mintegy át lmodva maradt mögöttünk, — írja Lützow Károly szellemdús „Olaszországi utazásában.“ — Mielőtt a boldog Hesperiaiktól elváltunk volna, elhatároztuk, hogy visszatérünk Rómába, s a tájtól ott veszünk búcsut a Girandola sugárfényében. Azért isten veletek Campaniának verőfényes partjai! s a díszes francia gallya kovás óra múlva Civita-Vechiába szállít.

Rómát húsvét-ünnepi pompájában, mint útazásom zárkövét, igen szépségek festém magam elé. — Hanem a sors mást jelölt ki számunkra, s most be kell ismernem, hogy sokkal jobbat. Ha egy második Leo, egy második Urbinate jönne, hogy e világot elragadó szépségekkel telve, mássá alkossák; ha Európa minden palotája itt egyesíthetné műkincseit, mint azt összegyűjté egyszer Napoleon Párisban: azon mély tragikus vonást, mely az örök város képének oly kimondhatlan varázst kölesönöz, azok sem bírnák túlmosolyogni. — Nap, mely zihár-fellegek közül ragyog, ez Róma! Az elválnál ily benyomást hagy szívémben.

Hol a föld ily gazdag, kinek jutna eszébe még a földalattiakra is gondolni? Így feleltek nekem barátain, ha olykor emlékezetükbe hozám, hogy egy látogatással még a katakombáknak is tartozunk. Tolakodni nem akartam, mivel tudtam, hogy a világváros ezen híres földalatti utainak szemlélete, hol a művelt nézők tömege azt, mennyire csak lehetséges, kényelmesen akarja szemlélni, még sokkal több kellemetlenséggel jár, mint a földfelettié. — Végre a méltóságteljes helyek történeti érdeke, az első keresztények történetét illetőleg, győzedelmeskedett, s az odamenet el lön határozva.

Ha a szíves olvasót biztosítom, miszerint e menet korántsem volt oly rémletes, mint minőnek az ember gondolná, s hogy a föld gyomra, s a sírok nézői legkevésbé sem oly borzasztók, mint talán az ember várná, sőt mi több, igen sok megragadó szépség s még vidámság is rejlik bennök, ugy e következő sorok talán egy figyelmes kísérőt fognak benne találni, midőn e sötét tömkelegent át a képzeleti séta megtételére szólítjuk fel.

Az uton, melyet az alvilág bejáratának a város-tól nagy távolsága miatt kossin teszünk meg, egy

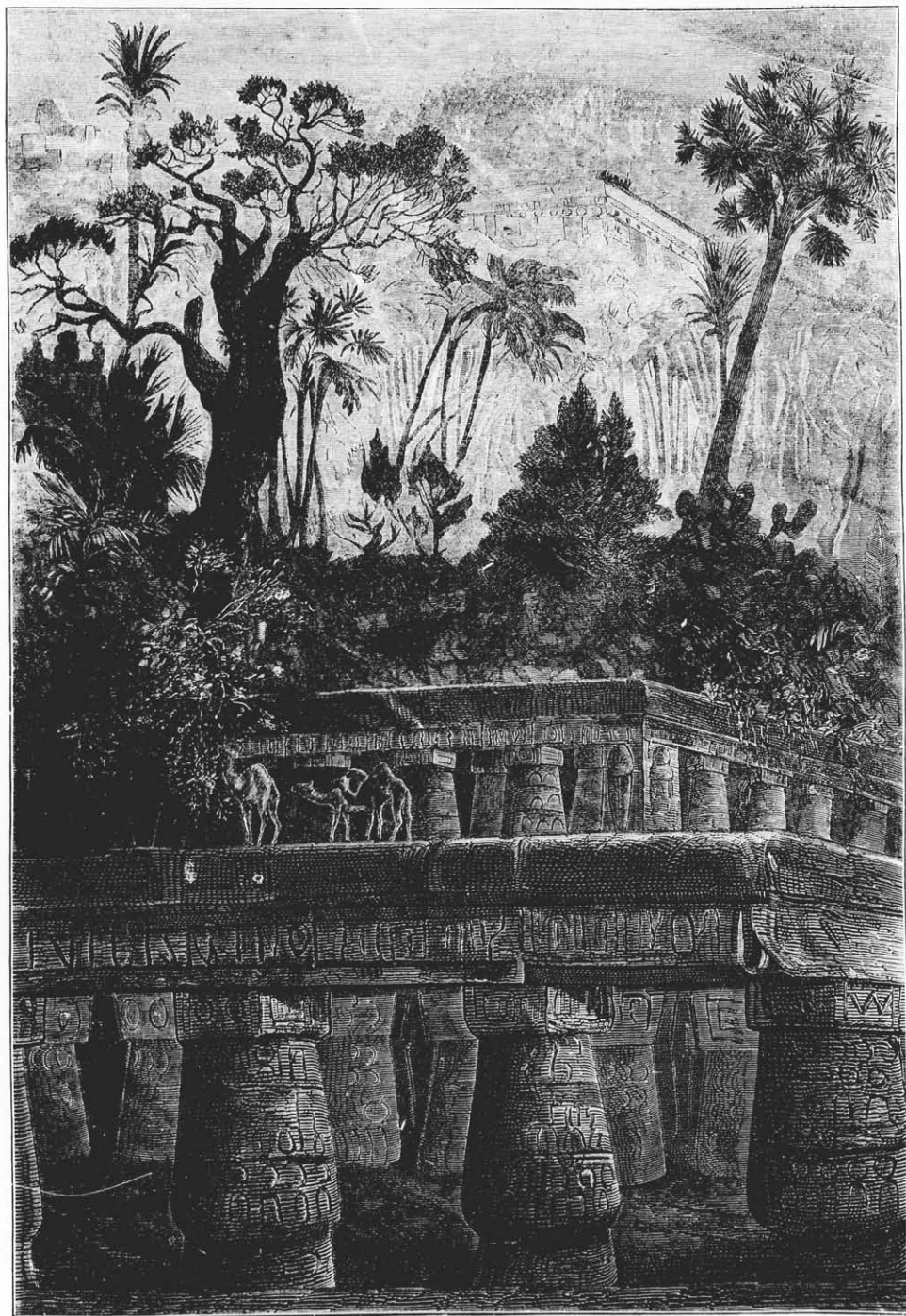
pár általános előzményről beszélgettünk röviden. A katakombák léte és nevének eredetéről a tudósok még meg nem egyeznek. Valószínűleg már a régi rómaiaktól alapítottak. Mi célra? az nincs eldöntve. A többi közt erre nézve némelyek azon regényes véleményben vannak, hogy a katakombák eredetileg olyan vermek voltak, melyekbe a rómaiak a halálra ítélt rabszolgákat dobták s kivégeztették. Alaposabb a másik nézet, hogy a régiek minden különös cél nélkül az által hozták ezt létre, hogy a Róma óriás épületeihez szükséges anyagot, a föld felületét kímélni akarván, bensejéből szedték. — Hogy az ily módon létrejött aknák és folyosók így könnyen támadtak a puzzolán föld természetéből következik, mely Rómának földjében igen képviselve van. Itt-ott nagyobb gyám-ozslopokat hagytak, s így tágasabb téreket, kamrákat s termeket üríthettek ki; végre létrejött egy óriási tévateg, ternek és folyosokból, a felvilág-gal itt-ott aknával összekötte, melyben csak a tökéletesen avatott érzi magát otthonosan s veszély nélkül. — Egy római régiségbuvár kiszámította, hogy a katakombák összes hossza egyre-másra körülbelül hétszáz angol mértföldet tesz, s hogy e térségekben nem kevesebb, mint hat millió sír található.

Ugy látszik, hogy a katakombák a pogány időszakban temetkezési helyül még nem szolgáltak. A név, ha nem későbbi eredetű, a temetkezési helyek jelzésére eredetileg semmi esetre sem használtott, hanem a keresztény korszakban valami helyi okoknál fogva vitetett át először a földalatti temetkezési helyekre. Az tudva van, hogy az első keresztényekre nézve a katakombák nemcsak temetkezési-, hanem menedék- és egyházi gyűl-helyek is valának. Elvonták magukat a pogányok ravasz szemei és a királyok öldöklő üldözése elől. A láthatlan bejáratokba, melyek a város kapui előtt kertek és bokor-művek közt elrejtve feküdtek, észrevétlenül be lehetett csúszni, s az üldözők elől a tömkelegszerű chaosban könnyen elrejtőzni. — Hogy szeretteik sírját szintén itt építették, az épen ugy következménye volt a temetési szertartásuk miatti félelemnek, mint kifolyása a valódi keresztény nézeteknek.

A haldoklókra nézve megnyugtató volt: ott

A római katakombák egyik folyosója.

Szemiramisz függő kertjei Babilonban. (Szövege a 27. oldalon.)

lenni nyugodni, hol az élők szeretet-lakomáikat (convivia charitatis) s istentiszteletüket tartották; az élők halottaik sírjai által tartósabb kapcsolással látták összefüözve társulatukat, s magukat egy család tagjainak tekinték. A község egy-egy kitünőbb szolgájának, a hit egyes vértkoszorus martyrjának, különös sir készítettet. E felett ünnepek tartattak, melyeken emlékéit tisztelték, és így jött létre a katakombákban a szentek és vértanúk különös tisztelete, mely később, midön az új vallásnak a nap fényétől nem kellett félnie, a templomokba származott át, s a katakombákra emlékezés okáért még itt is igen sokáig földalatti sírboltokban végeztetett.

Utazásunk célját elérjük. A vetürin alig végzé az ö buona mano-ját, már is fél tuat más kéz nyúlt felénk, melyek mindnyájan obolusra látszottak igényt tartani, mit köztudomás szerint az alvilág kapújánál Charonnak kell vala adnunk. Ezt szívesen cselekedtük, s a kérő sereg útát nyitott a katakombák bejáratától elénk jövő vezetöknek. A vezető mindenki kezébe egy-egy fáklját adott, s mi mi a lépesözeten lesétáltunk, elkezdé egyhangu magyarázgatásait. Hagyók öt előremenni, s mi magunkban egész nyugodtsággal szemlégettük környezetünket.

Keskeny, nem igen magas folyosó vesz bennünket körül. — Nehány lépéssel tovább azt veszszük észre, hogy ezt egy másik folyosó metszi át keresztben. Tovább ismét, hol a vezető idöz, szintén ilyen keresztút veszi kezdetét. Így megy ez aztán végtelenül a legrendetlenebb kanyarulatok és átmetszésekben, az egész egy óriás, száz és száz csombókkal ellátott hálót látszik képezni. A sírboltok az út két oldalán a falba vésvé láthatók. Hosszas, mély üregek ezek, márványlap vagy más keményebb kövel elzárva, három, gyakran négy is egymás felett; másutt ismét két kisebb egy nagyobb alatt, valószínűleg gyermeksírok a szülökéi alatt. Ez üregekbe tétettek a hullák koporsó nélkül, vászonba göngyölve, s néha mésszszel körülvéve. A kőlapon, mely az üreget elzárja, van a sírirt, nagyobbbrészt jelképek és jelképes mondatokból állva. Im itt egy sírirt:

„Atticus, neked már jó! Könyörögj szüleidért.”

Amott egy másik görög szövegü:

„Leo, te kedves lélek! oh ha éléd!”

A legtöbb feliratban a latin betük vannak használva, néha fordul elő a latin göröggel vegyítve, bár a szavak egészen latinosan hangzanak. Hanem vannak görög betükkel irt görög szövegü

iratok is. Ez egyszerű sírok mellett fekszenek ismét mások, melyek gazdagabb emberekhez látszanak tartozni. Némelyikben több hulla van egymás fölé rakva, egymás mellett és fölött négy-négy, s még ezek fölött is ugyanazon egy üregben. Az ily sír fölött aztán már nincs több, hanem falai fülkeszerűleg vannak kivésve, s a fülkékben vannak a feliratok és festmények.

Ha így egy ideig a holtak között bolyogtunk, egy nagyobb teremmel találkozunk. Gyakran a folyosónak mindkét oldalán egymás átellenében is fekszik ily két nagyobb terem. Ezek az ugynevezett kripták vagy kápolnák, melyekben az istentisztelet tartatott, melyek a szentek, vértanúk és püspökök temetkezésére is szolgáltak. Alakjukra nézve négy vagy öt vagy többszörök is, boltozottak, a szögletekben oszlopok-, a falak és boltzaton festményekkel ékesítvék. — Két egymás átellenében fekvő ilyen kápolna egyike rendszeren nők, a másik férfiak számára volt készítve. Az utóbbiban volt a vértanú ravatala, s két oldalt székek a papok számára. A boltzat közepén nyílást pillantunk meg, mely először ferdén, aztán függélyesen egy felmenő aknába vezet, s a föld fölött kissé kiemelkedik, s mely légvezetöül szolgált. — E léglyukak valószínűleg későbbi idökből veszik eredetüket, a mint t. i. az odaáramló néptömegek és a sok összehalmozott hulla a légnök változtatását szükségessé tevék.

A kápolnát elhagyjuk, hogy a tömkeleg belsejébe tovább hatolhassunk. A menetnek vége! A vezető „megállj”-t mond, s ünnepélyes taglejtéssel jelenti ki, hogy most egy új menet veszi kezdetét. Azaz: egy emelettel lejjebb! A társaságnak néhány tagja felénk pillanatokat vet egymásra. — Hanem a tudásvizsketeg velünk ragadja öket is. Pár lépesövel alább mentünk, s a második emeletben voltunk. Itt is, mint az elsőben, messzeágazó folyosók s kápolnák vannak. Aztán egy harmadik lépesözet, és a harmadik emelet. Végre még egy negyedik is! Borzasztóan meg voltunk hatva. Szegény áldozatok, mint reszkethettek ti egykor e mély oduban üldözöttek közeledő kardjától! Itt porlanak talán a ti esontjaitok! — A lég kiállhatatlan. Ismét fölfelé igyekeztünk, hogy mielőtt innen bucsút vennénk, a felső emeletok művészi kiállítását is közelebről megnézzük.

A katakombák művészi ékitménye a magasabb tökély igényeinek bár kis részben felel meg, mégis kibékítö elemét képezi ez életben a fájdalmanak és a halálnak.

Szemiramisz függő kertjei.

Léteznek oly büvös szavak, melyeknek fölemelése csodás erővel fokozza fel képzelő tehetségünket, s e szavak leghatalmasbjai közé tartoznak azok, melyeket jelen cikkünk homlokzatán olvashatni.

A függő kerteket — mert Babilon kertjei így neveztetének, — a világ hét csodája közé számították, s azok az építészetnek valóban nevezetes alkotásai valának; másrészt azonban igen valószínű, hogy a babiloni függő kertek a maguk nemében nem állottak egyedül, bárha az ó-kori történetírók csupán csak ezekről emlékeznek meg.

Ezen kerteknek, valamint Babilon falainak alkotását, rendszerint Ninusznak és Szemiramisznak tulajdonítják. Több történetíró azonban, — köztük a szicíliai Diodor és Quintus Curtius — ezen kertek létrehozását a Szemiramisz követet szíriai királynak tulajdonítja, ki azokkal nevének — mások szerint kedvesének — akart örömet okozni. E nő tudniillik Perzsia egyik gyönyörű és termékeny vidékén született, hol ifjúságát is tölté; mivel tehát Babilon egyhangú környékének szemléletéhez nem bírt hozzácsokni, azért arra kérte a királyt: készíttessen számára oly kertet, mely őt szülőföldre halmaira emlékeztesse. S a király hölgye kívánatára nem habozott oly vállalathoz fogni, melynek kivitelét mindenki lehetlennek tartotta.

A babiloni függő kertek rom-maradványait azonban mai napiglan láthatni Hellah környékén, az Eufrát bal partján, s míg az egész országban, a persa tengeréből egészen Kerbelelégig csaknem kizárólag datolya-pálmákat láthatni, itt e romokon egészen másnemű s igen-igen vén fák is tenyésznek, e mellett ezen egész környéken, az

Eufrát mindkét partján, számtalan égetett téglából alakult dombokat találhatni.

A függő kertek terrászokat képeztek volt, egymás fölé mintegy öt-hat lépcsőfokban emelkedve s ezen óriási lépcsőfokok legalsóbbika belül üres vala, hűves csarnokokat vagy termeket képezvén, Ily módon e kertek csakugyan egymás fölött függtek a levegőben.

Diodor adataiból úgy látjuk, hogy ezen lépcsőfokok vagy terrászok vízszintes irányban födettek be s pedig valószínűleg kögerendákkal, melyeket aztán több sorban náddal borítottak be, erre földi szurkot tapasztván; ezen boríték fölé aztán téglák, a téglák fölé — minden nedvesség átszivárgásának megakadályozására — ólomlemezek jöttek, ezek fölé pedig a kerti föld.

Ez építkezések stíljéről kevés bizonyosat mondhatunk, s valószínű, hogy az épületeknek e vidéken való hiányában mindent égetett téglából raktak. A falakat és tornyokat képek díszesíték s az oszlopsorokon végig csodás látvány kínálkozott a szemlélőnek, s minthogy ezeknek egyúttal nemcsak a függőkerteket tartaniok, de vízvezetékül is kellett szolgálniok, e célból talpaiktól egészen koronájukig át valának fűrva.

A főnebb említett két ó-kori történetírónak ezen hiányos jegyzetei után alkossa képzeletünk maga elé azon függő kerteket, melyek hajdanában a világ csodálatának voltak tárgyai, s melyeknek maradványait ma a föld színe alatt kell keresnünk. Itt látható rajzunk készítője egyébiránt igyekezett az olvasó képzelő tehetségének segélyére lenni s a jó régi Curtius jegyzeteit kiegészíteni.

Pesti életképek.

XIII. A vak hárfás.

Orfusz a fákat és köszirteket is megindítja lantjának büvös zengése által; a nép egész önfeladással csüggött dalain, míg a vak hárfás zenéje az utcai zivajba olvad s csak egyes kirivőbb hangok, melyeket a folyosó falai megkétszereznek, hirdetik néha az életet.

A járókelők megszánják, s egy-két fillért dobnak a zenész fővegébe; vagy ki ne sajnálná a szegény vak zenészt?

Őtt áll olykor naphosszat a redout egyik zugában, födetlen fejfel — mélézón. Melle vén hang-

szerén pihen, hisz ez barátja még: a hü, a jó... Színtelen arca összhangban van kopott öltönyével, mit a szánakozó nép adhatott rája.

Én ezt megható képek találom.

Az érző szív ezen alak látásán újból átéli minden fájdalomát s a gögös ember szíve megtörik; a sors hatalmának meggondolása által lebilincseltetünk.

Pedig szegény zenészünk — úgy látszik, — nyomorában leélte már magát; a megszokás onyhülést hoz a legfájóbb sebekre is.

Miután néhány dalt eljátszott s nem hall maga előtt lépteket : szép csöndesen lehajol, felveszi fővegét s figyelve megrázza azt — vajjon van-e benne egy-két krajcár? Majd oldal-zsebébe nyul, kiveszi óvatosan a redős száju kis erszényt, beleereszti az új szerzeményt s aztán megtapogatja s elégtűlt mosolylyal teszi ismét szokott biztos helyére.

S az így foly mindig a megszokott módon.

A húrok ismét megpendülnek, néhol tompán, — néhol élesen.

A hangszeren alig van néhány húr; ma is, holnap is lepattan egy-egy, de a vak zenész erre mit sem hajt.

Egy reggel majd mindkettőjüket némán találja!

N. Ö.

A nőhódító don Juan háza.

A világtörténetnek s az ősidők óta született költői műveknek talán egyetlen alakját sem emlegetik annyiszor napjainkban, mint don Juan, (olvasd : *Khuánt.*)

Don Juan a két földgömb ezer meg ezer fiatal embere igyekszik mintaképül választani s életének az látszik végcélja lenni, hogy valahára ő is don Juan névvel tiszteltetessék meg.

S valóban, a don Juan nevet leggyakrabban megtisztelő címül használják. Kisasszonykánk kedves kötekedéssel mondogatják udvarlóiknak : „Ugyan ne beszéljen kegyed, nem hiszek szavainak, — kegyed valóságos don Juan!” S az udvarló e hízegő nyilatkozat után kétszerte nagyobbra látszik nőni büszkeségében.

Van olyan mama is elég, ki ezen vagy azon fiatal emberre figyelmeztetvén leánygyermekét, ilyen formán nyilatkozik : „Kedves leányom, te bizony elfogadhatod — Béla vagy Gyula, vagy Emil — udvarlását; az egész város irigyed lesz e miatt, mert az a fiatal ember valóságos — don Juan!” És a kisasszonyka királynői büszkeséget érez ily módon való kitüntetésé miatt.

Ez a don Juan pedig, kit a föld minden pontján, minden nap emlegetnek, csakugyan élő személy volt hajdanában s jellemére nézve tökéletes — *gazember.*

Számos költő irt róla drámát, operát, épost és regényt. Schikaneder drámában, Mozart operában tette őt halhatatlanná, s a nevesb írók közül Tellez, Zamora, Zovilla, Moliére, Corneille, Shadwell, Goldoni, Righini és Grabbe foglalkoztak vele, az érzékenység és erkölctelenség legaljasabb pél-

dányául állítván őt elé.

A régi spanyol költők — s ezek közt különösen Tellez — igen nemes célt tűztenek volt ki maguk elé, midőn költői művekben irtak don Juanról; ezek t. i. erkölesileg emelni igyekeztek népüket, kérlelhetlenül ostorozván a spanyol nemesség erkölcsi rothadását és határtalan frivolitását.

Sevilla, az arabok elnyomatása és megrabolatása után hatalmassá, és kereskedelme által gazdaggá lett Sevilla volt don Tenorio Juan tetteinek színhelye.

A gazdag és szép külsejű don Juan itt szokott volt „a gesztenye fák hűvös árnyában“ új és új kéjekre terveket koholni; itt szokott sértálni a Guadalquivir partjain, sötét szemeiből az érzéki szerelemvágó tűzszikráit lövöldeztvén a szép andalúziai nőkre. Don Juan háza a föllegekig emelkedő régi mór Alkazár tövében feküdt s folyton kiesapongó vigalmak zajától visszahangzott. Ide csalta ő a szerelem mindig új, hamis cselszövényével az olvadékony szívű hölgyeket.

Házának pompás, mór stílusban épített és ernyővel bevont udvara, üditő szökőkútjai, narancs-és gránátfaival még fokozta azon varázslatot, melyet Tenorio Khuán (János) a női szívekre gyakorolt. Hálójába fonta ő magának Sevilla kormányzójának, Ulloának leányát is, s midőn leánya megbecsületlenítőjén boszút akart állni az apa, ezt párban megölte. — A spanyol nép hite szerint don Juan végre az ördögök kezére került; valószínű azonban, hogy boszúzó gyilkos alatt vértelt el.

Az új „Moniteur.“

Páris, 1° 68 dec. végén.

Csakis akkor vesszük észre a rendkívüli haladást, mely Európa többi népeit óriási léptekkel

ragadja előre, ha összehasonlítjuk a mi állapotainkat valamelyik más nemzetével.

Szándékom e néhány sorban a francia kormány-

lap: az „*új Moniteur*“ szervezkedési módját adni, mely engem oly rendkívül meglepett. Hogy is ne! Már csak az is oly furcsán hatott rám, midőn olvastam, hogy egy hirlap, (az igaz kormánylap!) szerkesztősege palotát épített magának. Nem furcsa ez egy kissé nekünk, magyaroknak, kik hozzá vagyunk szokva kis, legkevesebb fényvel sem bútorozott szobákat képzelni, ha szerkesztői irodáról van szó, melyben egy-két emben ir, mozog és munkálkodik, keresztkötésekkel egy-két nő látja el a hirlapokat s a kiadóhivatalban egy-két ember győzi a munkát. A nyomda több hirlap példányait nyomtatja, holott a „*Moniteur*“ példányaival nyolc gép foglalkozik szünetlenül éjjel nappal.

De lássuk csak rendben: mikép szervezkedett a „*Moniteur*“?

A régiek igen furcsa módon építették városaikat: zenészeket fogadtak, kik el kezdtek hangszerükön játszani, mire a kövek megmozdultak, elfoglalták rendes helyeiket s épületté alakultak. Így építette Théba városát Orpheus. Azonban elődeink elfelejtettek bennünket e nagyon is gazdaságos, de a mellett roppant furfangos építészeti titkokba beavatni, s így mi kénytelenek vagyunk a ház fölépítésén sokkal tovább fáradni, mint ők egy világhírű épületekkel bíró város létrehozásán.

De hogy visszatérjek a franciák „*Moniteur*“-jére s egy majdnem hihetetlen tényt elbeszélhessek, meg kell említenem, hogy a „*Moniteur*“ palotájának építését szeptember 28-án kezdték s január 15-én készen lesznek vele. Tehát 149 nap alatt!

Midőn Wittersheim a „*Moniteur*“ szerkesztését elfogadta, igen sokat merészelt, mert majdnem elháríthatlan akadályokkal kelle megküzdenie. Legfőbb ezek közt az volt, hogy a „*Moniteur*“-nek nem volt helyisége. De ő lábával egyet toppantott s egy már-már kész épület emelkedett fel a földből.

A „*Moniteur*“ palotájának épülése csodának mondható, ha meggondoljuk, mily roppant terje-

delmes épület. (A Voltaire-rakparttól majdnem a Beaune-utcáig terjed.)

Építése rendkívül gyorsan halad, mintha csak a földből nőne ki készen, egészen felszerelve, bútorozva. Hanem hiszen dolgozik is rajta egy légió munkás éjjel-nappal. Egy óra alatt egy napra, egy nap alatt egy hétre való munkát végez.

Földszint lesz a kiadóhivatal, az egész első emeleten a szerkesztőségi iroda, a második emeleten pedig a szerkesztők nagy terme. Dacára, hogy az idő rendkívül rövid, mégis előbb készül el a palota, mint okvetlenül szükséges.

Háromszáz munkás sűrűg, forog, hord, tol s rak és mindezt a legnagyobb rendben végezve, úgy hogy a láncok csörömpölésén, a kalapácsok visszahangzó ütésén s az ily alkalommal elkerülhetlen zajon kívül alig hallható más nesz, mint Wittersheim úr biztató szava, ki naponként tiszser is meglátogatja egy-két úr kíséretében az emelkedő épületet.

És most, miután külsejét némileg ismertettük, néhány szót belszerkezetéről s jövőendőbeli működéséről.

A lapot, melynek két kiadása jelenik meg, az esteli és reggeli, *kétszáz munkatárs* közreműködésével fogja szerkeszteni Wittersheim.

A gépek közül öt (nyolc van) óránként 180,000 esteli s 90,000 reggeli példányt nyom. A gépek mellett száz felügyelő, szedő s inas lesz alkalmazva, kiknek kezei közt hónaponként 152,000 kilo papír forog meg.

A hirlapok keresztbekötésével száz nőszemély fog foglalatzkodni.

Midőn e sorokat írom, még folyton dolgoznak a „*Moniteur*“ palotáján, melynek szerkesztősége most ideiglenes bérházban van, s éjszaka elektrikus világítás mellett folytatják siető munkájukat, melyet sem vasárnap, sem karácson, sem újév félbe nem szakít. E világ tökéletes nappali fényt áraszt maga körül s lehetővé teszi, hogy az éjszakai munka épen oly sikerült, mint a nappali.

M. T.

Az angol bank földalatti termel.

Az angol bank pincéi szilárd kövökből épített termek, melyeknek egyike közvetlen a másikkal közlekedik; sőt mondhatni, hogy ezek egymással keresztbe vannak építve, miként a földalatti csarnokok. Ezen termek légszuszynylág által folytonosan ki vannak világítva, melynek fénye napközben a nap gyenge sugaraival, melyek a szűk nyílásokon benyomólnak, sajtóságos módon elegyedik.

A falak körül kis targoncák, mindegyik négy vaskerékkel ellátva, állanak elhelyezve. Ezek aranydarabokkal vannak terhelve, melyek alakjukra nézve téglákhoz hasonlítanak. Ki képes számokkal kifejezni, mennyi kincset láttak már e néma falak ki- és behordatni, és ki foghatja fel, mily befolyást gyakorolt ezen betakarított kincsbálvány a világesemények folyamára, nemzetek

és egyesek sorsára! Önkényt értetik ugyan, hogy e terem biztosítására, nehogy birtokvágyó látogatók által veszélyeztetve legyen, minden alkalom felhasználtatik; számos rostély-, lakat- és závrárral van ellátva. Mindazáltal kitűnt, hogy egyes ember hatalmában volt mindezen intézkedésekkel dacolni, tömérdék kincset elorozni és biztosságba hozni, még mielőtt a bank elnökei ezt sejtették volna.

Egykor a bank elnökei névtelen levelet kaptak, mely őket arról tudósította, miszerint valaki eszközt talált, mi által a kincsterembe lopózkodhatik. Eleinte ezen tudósítást ámitgatásnak tartván, tekintetbe sem vették. De az első levelet egy második és harmadik követte, melyben az ismeretlen kijelentette, hogy velök, egy általa kijelölt földalatti teremben, bármelyik órában, össetalálkozni kíván. Most a kíváncsiság a hitetlenségben diadalmaskodott. Az ismeretlen levelezőnek egy általa kijelentett módon válaszoltak, s a

csodálatos találkozására az éjjelt tüzték ki. Kevéssel megnevezett idő előtt a bank küldöttei, kiki kezében lámpát tartva, a kincsterembe mentek, s ezt gondosan bezárván, a titkos látogatást várták. Midőn az óra tizenkettőt ütött, a föld alatt zörgés hallatszott, néhány kő a földről felemelkedett, és egy ember tűnt elő. Ez bevallotta, mikép véletlenül fedezte föl, hogy egy, az esővíz eltávolítására szolgáló csatorna van el a terem alatt és hogy ez által szerozte magának a bemenetet. A hely megvizsgáltatott, és miután az adatok igazaknak találtattak, a derék férfiú becsületességét gazdagon megjutalmazták. S habár a csatorna behányásáról gondoskodtak is, mégsem velik az angol nagyok kincseiket a néma falak őrizete alatt eléggé biztosságban lenni. Hanem éjjelnappal katonai- és rendőrsztyályok vannak felállítva, melyek, miként a mese sokfjű sárkánya, az alvilág kincseit őrzik.

P. I.

Egy héttörténete.

(Január 11.)

(VK.) Kezdjük a farsangi idényt a hatalmas Norfolk herceg fényes táncvigalmával, mely három század előtt történt ugyan Londonban, mindamellet most még is pesti ujdonság.

Hiába, a szinpad hatalma ép abban áll, hogy jellemé teszi a rég-elmúltat, s közvetlen közelinkbe idézi a távol történeteket.

Szegény „Howard Katalin,” hányadszor fejezték le most! Dumas és Gottschall csak oly kegyetlenek voltak iránta, mint maga a hat-feleségű potrohos zsarnok. Kivégeztették ők is, tele rakva virágokkal, de nem tudva fölemelni a tragédiák eszményi magaslatára. Ennélfogva a kritika is kénytelen folytatni a kegyetlenséget, szintén elítélve a szellemes német költő szép „Katalin“-ját.

A mű, melyet múlt pénteken ismertünk meg a nemzeti színházban, sok tekintetben érdekes és hatásos mű; de hősnője nem tragikai alak. A nyelv teli van képekkel, a szövevény regényes, az alapeszme mesterkélts a cselekvény folyására nem egy erős indok, hanem többféle hat.

Katalin szereti Derham Arthurt, Katalint pedig szereti az érzéki VIII-dik Henrik, ki feleségeit ép oly könnyen cseréli és dobja el, mint mi a regényeket, melyekben egymásután gyönyörködünk, a régít feledve az újért. Katalin borzad a királytól, de miután Arthurt, mint összeesküvőt elfogják s a vérpad széleig hureolják, hogy őt

megmentse, neje lesz a királynak. Ám Arthur eljő érte azzal a szándékkal, hogy őt megszöktesse, vagy ha kell, a királyt megölje. De Katalin sem esküszegő, sem büntárs nem akar lenni. Szerelmét fel tudta áldozni a szerelemért, magát odadobva a gyüüllött király karjaiba; de aztán — némi nagyravágy is vegyülvén indulatai közé — Derham-mel sem élni, sem halni nem bír. Jön azonban az ármány által előidézett külső kényszer. A király előtt elárulják, hogy együtt van régi kedvesével. A király betör a királyné termébe, hol Arthur akkor már rojtve van. Durvasága által VIII. Henrik fölidézi a királyné büszke bátorságát, melylyel bevallja, hogy csakugyan mást szeret, s a kilépő Arthural elszánt öröm közt indul a vérpadra, mint áldozata oly feláldozásnak, melyben megsértette a szerelem eszményiségét.

E hősnő úgy, a mint Felekiné asszony játssza, nem tisztán érthető alak. Ha csakugyan oly mélyen bensőleg szeret, mint a két első felvonásban a művész nő mutatá: akkor később a sorsában való pillanatnyi megnyugvás s a korona ábrándjai hátrányos disharmoniát idéznek elő jellemében. Azonban nézetünk szerint: Gottschall nem is így képzelte Katalint. Benne nem a szerelem az uralkodó fővonás, hanem a phantásia, melynek mindig erős és heves hatásai alatt áll. Azonban ép ezért szünik is meg drámai jellem lenni, mert csak a szen-

vedély alkothat hősnőt, míg a képzelem túlhatalma ide s tova hányja a szívet, mint valami bábót. A baj ép az, hogy midőn Felekiné asszony, (kinek igen kitünő jelenései voltak) drámaivá akarta ez alakot tenni, a képzelem hevét alárendelve a szerelem mély bensőségének: akkor Katalint megfosztá természetének ama legényeseb sajtóságától, mely cselekvényeit következetesen indokolhatná.

A művész — mint mondtuk — azon volt, hogy a költő alakját drámaibbá tegye; de ez nem sikerülhetett teljesen, mivel Gottschall oly alakot teremtett, mely nem drámába, hanem regénybe való. Általában Gottschall nem született drámaírónak. Minden, a mi művében hat, részint lyrikus elem, részint regényesség. Egyes részeket azonban kitünően írt meg, s miután az előadás is elég jó volt, a kiállítás pedig rendkívül pompás, bizonyára e mű még sok előadást fog megérni a nemzeti színpadon.

A mi színházunk úgy tesz, mint némelyik nagy hatalom: változtatja szövetségeseit. Évek előtt egészen a franciák intim barátságának élt, míg a múlt évben teljes rokonszenvével fordult a németek felé. A mostani előkészületek pedig azt sejtetik, hogy megint visszatért a Szajna-parthoz mert a jelenleg betanulásra kitűzött idegen színművek közt hét francia, és csak egy német termék van.

Részünkről is inkább vagyunk a francia szövetség mellett, mert végre is a párisi színműírók — akár a leleményben, akár a technikai virtuozitásban — főlebb állanak német bajtársaiknál. Jobban is érdeklik közönségünket. Ezzel azonban teljességgel nem arra kívánunk hatni, hogy tehát a német színirodalomtól megint egészen elforduljunk. Korántsem! A fődolog az, hogy a műveket ne származásuk, hanem belső értékük szerint fogadjuk el, s azért, hogy Schaufert „Sakk a királynak“ vigjátéka a várszínházban aranyakat és tapsokat nyert: ne adoptáljuk minden bírálat nélkül, mert valószínű ugyan a hír, hogy a nemzeti színház egyszersmind „magyar kir. udvari színház“ leend, királyi külön segélyvel: de azért akkor sem szabad intézetünket odáig vinni, hogy az a „Burgtheater“-nek mindegy fiók-színháza legyen.

Általában művészet tekintetében nincs helye a nemzeti rokon- és ellenszenveknek. Puskin mindig szép, ha az orosz kancsuka földjén termett is. Feuillet „Delilá“-ját pedig aligha fogjuk magas drámának tartani, bármint szeressük is a franciákat.

A német művészet egy más, igen erőteljes ága figyelemreméltólag van most képviselve a képzőművészeti egyesület tárlatában. Egy csomó németországi festvényben gyönyörködhetnek most ottan azok, kik szeretik a jó képeket. Különböző szép táj- és életképek közt kiválik a müncheni *Adám Ferenc* „Solferinói ütközete,“ e nagyszerű csatakép, (ára 12,000 frt.) mely a párisi világtárlaton is föltűnt. A nagy csata mozgalmassága ép abban a pillanatban, midőn az osztrák seregnek a legnagyobb erőt kelle kifejtenie, hogy a fegyver-becsületet megmentsé, kitünően van e roppant vásznon kifejezve. A háttérben löpőfüst közt folyik a csata, elől sebesültek nagy és szomorúan tarka csoportja, s a segélyserög, mely siet, hogy a haretárt még korán elérje. Adám jelen volt e végzetleges csatában, melybe a természet is viharnyelvével szólt bele, s azt, a mit látott, érzett, mesterileg sikerült neki egy művészi egészbe önteni.

De — fájdalom — e képet, valamint az egész érdekes tárlatot, most igen kevesen nézik. A színházon kívül mostanában csak a zene érdekli néha mélyebben a közönséget. Például Hellmesbergerék kitünő „négyes“ előadásainak mind a háromszor igen sok hallgatójuk volt, míg ellenben Fichtner Paulina k. a. — e szép bécsi virtuóz — csak kevesek előtt mutatható be zongorázási ügyességét.

Még néhány nap, s aztán a farsangé lesz minden érdekelttség. A bálrendezők már száz kézzel röpiték szét meghívóikat, a komité-arcok édes reményben sugároznak, a farsang arzenáljai — a váci utcai divattermek — tömve vannak csipkék, szalagok és suhogó selymek halmazával, s a jótékonyság szeretetreméltó adószedői — a gazdaszszonyok társulata, bölcsöde, nőképző és nőegyletek nevében, — járnak ismerőseikhez, hogy jótékony táncvigalmaik jövedelmét biztosítsák.

A nőképző-egylet most először rendez pikniket (18-dikán) az „Európá“-ban, s gr. Teleki Sándorné — a választmányi tagokkal — szeretetreméltólag buzog, hogy e nemes célú egyesületük számára segélyforrást találj Karnevál jövedelmében is.

Ez az egyesület nem emáncipál, hanem a nőket az alaposabb ismeretek körébe kívánja bevezetni. Októberben nyitja meg tantermét, Göncey Pál jelle tervezete szerint. A sajtó elismeréssel üdvözölheti e vállalkozást, már csak abból az érdekből is, mert az eddigi fölületes nevelés mellett az emberiség szebbik felének legnagyobb része az irodalmat is inkább csak múltó szórakozásból, mint állandó benső szükségből pártolta.

Iluska kisasszony például egy darabig szereti a költőket; de a mint Ilona asszonynya lesz, többé rá sem gondol a könyvekre, s Tüerschöz gyakran

eljár, de Ráth Mórhoz soha. Miért? — mert egyedül az ifjúság adott neki fogékonyságot, de nem a nevelés is egyszersmind.

Vegyes közlemények.

— **Történeti naptár.** Január hó 15. Tüköly Imre Zrinyi Iónával egybekel Munkácson 1662.

16. Gibbon Edward † 1794. — Bem Puchnert megyőzi 1848. — Melancthon Fülöp született 1476. — 307 protestans hitzónok Pozsonyba idéztetik 1674.

17. O'Donell, Concha s több spanyol tábornokok száműzetnek 1854. — A magyar képviselőház főirata Ferenc József ausztr. császárhoz, melyben az alkotmány visszaállítását kéri, 1867. — Nagy Lajos magyar király boszuló serege Aversába érkezik 1347.

19. Copernicus született 1472.

20. A magyar-osztrák delegáció megkezdí ülését Bécsben 1868. — Garrick Dávid angol színész † 1779.

21. Szűz Mária † 42. — A guillotin megkezdí működését XVI-ik Lajos lefejezésével 1793. — Asbóth Sándor volt honvédezeres s amerikai követ † Buenos Ayresben 1868.

— (*Egy adat 1848-diki hadjévatunkhoz.*) A „Pesti Napló“ 1868. évi „Esti kiadása“ 74. száma tárcájában Jausz honvédőrnagy a nagy-szombati csata érdekes leírását adván, az e csatában dicsően küzdő kis honvédsereg segítségére Pozsonyból küldött, de fájdalom, csak Bazinig juthatott zászlóalj felől, sorsa fölött mintegy aggódva, azt jegyzi meg: „hogy ezen zászlóalj ennekutána hova lett? nem tudom.“ Alulirt, mint a Nagy-Szombatot védő honvédsereg támogatására küldött zászlóalj akkori zászlótartó őrmestere, kötelességemnek tartom Jausz őrnagy urat a zászlóalj további sorsa iránt megnyugtadni, előre bocsátván annak miként történt kiindulását Pozsonyból. — A nagy-szombati csata napján, 1848. december 16-án délután 3 óra körül, az akkor Pozsonyban állomásozó 18-dik zászlóalj azon fele mely kiegészítve az 57-dik szám alatt lön ismeretes, — fegyverbe szólíttatott, s az úgynevezett „Zöldpíacon“ felállíttatott, itt Görgei további parancsát bevárandó. — Csúnya ködös, s igen kemény hideg volt, s a zászlóalj még késő éjjel is a píacon állt, türelmetlenül várva a parancsot az indulásra. Éjjél lehetett, mikor az megérkezett, melynek következtében mi a pozsony-nagy-

szombati lóvonatu vasút indóházánál a zuzmarás vasuti kocsikban elhelyezkedvén, szép csendesen Nagy-Szombat felé vonattunk. Virradóra Bazinba értünk, hol már ekkor hire szárnyalt, hogy az ellenség a magyarokat megverte, s az éjjel csata volt Nagy-Szombatnál. — Előre küldött kémcsapatunk Nagy-Szombatnál ágyulövésekkel fogadtatott, s a vesztett csata hire valósággá lön; mire zászlóaljunk Bazinból déli irányban Csallóköz felé indult, s a kis Dunán, — úgy hiszem Tej — falunál — átkelvén, Komárom várába vonúlt. — E zászlóalj későbbi sorsa a komárom-győri hadviselés történetébe esik, s a komáromi vár átadásával végződik. Kis-Komárom, 1869. jan. 6.

Solyom Lipót.

* (*Az emberiség bódító (narcoticus) szereit.*) Dr. Cotta kiszámította, hogy rendes bódító szerek az emberiségnél következő arányban következnek: a különböző dohánýelvezésben 900 millió ember részestül, opiumban 400 millió, cocaban 60 millió s a fölbi összes narcoticus szerekben 30 millió. Mindenesetre az első számok felette sokkal tetemesb összeget foglalnak magukban az utóbbiaknál. Különösen a doháný az egész világon el van már terjedve, az opium Kínában, Indiában s Törökországban, a coca Peru és Bolíviában, a maszlagos redősirom s más e fajta narcotikák Uj-Granadában s Himalaya-hegyeken, észak és nyugot Afrika és Braziliában.

* (*A villanyosság hatásáról a növényekre.*) Blondeau nevű francia azon felette érdekes észleletet tette, hogy a borsó-, bab- és buzaszemek, melyeket csiráztatás végett vízbe áztattak, s néhány percig a villanyfolyam hatásának tettek ki, sokkal hamarabb kezdettek csirázni, mint a nem villanyozottak, s hogy amazok sokkal gyorsabban és bujábbban tenyésztek. Több villanyozott borsószemnél azon különös tünemény fordult elő, hogy megfordítva hajtottak csirát, azaz a szik a földben maradt s a gyök bujt ki. A gyümölcsnél a villanyosság az érest előmozdította. Sikerült ugyanis almákat, körtéket, barackokat ily eljárás mellett puhára érlelni, midőn ugyanazon fáknek nem villanyozott gyümölcsei teljesen éretleneknek bizonyultak.

Alexandriában időzni, hanem Kairón át egyenesen Suezbe megy, hol az angol postagőzessel Ceylonba induland. E szigeten jeles hazánkfia egy hétig szándékozik időzni, honnan aztán Malacca felszigetere hajózánd Pulo-Penangba. Innét szárazon veszi útját Malacca városa felé, hol ugyancsak martiusban fog ő is az expedícióval találkozni, mely erre veendő útját Bangkok, a siami főváros felé. — Ez utazás bennünket igen közelről érdekel, minthogy derék tudósunk közleményeket fog írni lapunkba érdekes útjáról.

* (A történelmi társulat) közelebbi ülésében Thaly Kálmán a Csáky, Palocsay és Andrássy családok levéltáraitól értekezett. Az elsőben talált egy nagy csomag verset, politikai, történelmi és szerelmes tartalmúakat, magyar és latin nyelven. Ezeket Palocsay György írta, egy a múlt század elején élt s eddig még ismeretlen költő, ki a landau-i csatában sebet kapott s betegsége alatt írta e verseket. Említé Thaly, hogy a Csáky-család egy ága Oroszországba költözött ki, s ott Czáky néven ma is bírja a vagyont, melyet akkor Péter cártól kapott.

* (József főherceg) a Margit-szigeten a már tervbe vett nagyobb építkezéseken kívül az udvar számára is szándékozik nyaralót építtetni.

* (Az új honvédség szervezésének megindultával) egy időben befejezte működését az országos honvédségélyező bizottság, mely a 48—49-diki szükkölködő honvédek javára befolyt összegeket kiosztotta. A közhonvédek segélyezése után fenmaradt összeg — a hivatalos kimutatás szerint — 414,139 fnt a tiszték, özvegyek és árvák, szám szerint 1025 segélyjogosult egyén közt kiosztatott s a hatóságok utján folyóvá is tétetett.

* (A hg Eszterházy-család) husvét táján teszi át lakását Budára, hol e végett már is nagyszerű berendezések folynak a hgi palotában.

* (Temesvár magyar államrajzára) pályázat van hirdetve, melynek határideje 1871. dec. utolsó napja, s a művek a megye alispáni hivatalához küldendők. A legjobb mű 250 aranyat nyer, a második 60, a harmadik 40 aranyat. E két utóbbi kézirat a szerzőké marad. A legjobb művet a megye nyomtatja ki ezer példányban, s azontúl a tulajdonjog a szerzőé.

* (Egy derék tudósról) olvasunk, ki egész buzgalomal úzi a nálunk oly kevesek által ápoltt fűvészetet. Ez Janka Viktor, kit most — mint Egerből írják — Oroszországba hívnak, hogy e nagy birodalomnak még természettudományilag át nem vizsgálta vidékét fűvészeti szempontból utazza át. Ő egy orosz egyetemi tanárságot s legközelebb a magyar-osztrák ázsiai expedícióban való részvételre a meghívást nem fogadta el, és pedig kizárólag a haza földje iránti szeretetből, mely fűvészeti szempontból még kevéssé van ismertetve s Janka tudományos munkásságának oly tág és sokat ígérő tért nyit. Hazánk érdekében tehát szerfölött kívánatos volna, ha Janka a kecségtető meghívásának most is ellentállana. Fé-lünk azonban, hogy e tudományos erőnkől előbb-utóbb meg kell válnunk, ha csak a magyar kormány Jankának hazánkban való végleges meg-

maradását, tanári állomás által nem eszüközi. Janka, ki már mint gyermek is fűvészkedett, s azon időbeli művei a bécsi és hallei fűvészeti lapokban jelentek meg, a szakértő tudósok nál maga iránt méltó figyelmet ébresztett. Azon idő óta (1854) sohasem szünt meg majdnem kizárólag e tudománynak élni, sőt még akkor is, midőn 1859-ben az osztrák hatseregbe kellett lépnie, sem a hadfi alárendelt, sem később a tisztí tűrhetőbb állás nem volt képes a fűvészet iránti buzgótságot elfojtani. Ő minden helyőrségi állomásán (Magyarország fel- és alvidékein) mint hadfi, és mint tiszt, szolgálatban és azon kívül, folytonosan fűvészkedett, sőt még az 1866-diki hadjáratban is Janka ezredének minden mozdulatát figyelemmel kísérte, sőt még az 1866-diki hadjáratban is Janka ezredének minden mozdulatát figyelemmel kísérte, sőt még az 1866-diki hadjáratban is Janka ezredének minden mozdulatát figyelemmel kísérte, sőt még az 1866-diki hadjáratban is Janka ezredének minden mozdulatát figyelemmel kísérte.

* (Uj vidéki-lap.) Veszprém-ben Ramazetter Károly kiadásában egy hetilap jelen meg minden vasárnap „Veszprémvármegyei Közlöny” cím alatt. A szerkesztést egy [több tagból álló társaság vezeti.?)

* (A földmiveltelési miniszter) pályázatot hirdetett volt Pesten, továbbá a Balatonparton felállítandó mesterséges haltenyésztésre, mire a képviselőház 15,000 frotot szavazott meg. December hó végéig egy vállalkozó sem jelentkezett s most a határnap marc. utolsó napjáig meghosszabbított. Ohajtandó, hogy e közgazdaságtan nem kevésbé fontos pályázat sikertelen ne maradjon.

* (Földrengés.) Hevesmege és a Jászszék Állandó színhelye kezd lenni a földrengésnek. E hó 2-án reggel ismét, bár gyenge földrengést éreztek Egerben.

* (Finn-magyar-német szótár.) fog közelebb megjelenni, melyen Budenz dolgozik.

* (Nem mindennapi esetből) irnak Veszprémből. Egy megei pandur ugyanis, kinek köteletségvé tétetett a kezére bizott csavargót a megye központi fogházába kísélni, időközben megszöjjázván, ez egyénnel együtt beült az útmelletti csárdába, hol addig ittak, míg a pandur teljesen el nem ázott s tovább menni képtelen lett; ekkor a vele együtt mulató csavargó fölkerelkedett, bement Veszprémbé s a megei várnagynál jelentkezvén, elmondá a fenebb leirt esetet azon hozzáadással, hogy miután bekísértetésd a főbíró ur elrendélte, ő saját jószántából is eljött följelenteni rugát. Nehány nap múlva a pandur is megérkezett, kit e történet után rögtön elcsaptak.

* (Lovas csata Bécseben.) A bécsi józsef-városi kaszárnyában közelebb egész haboru volt. Egy

táncmulatság alkalmával a dzsidások nem akarták megengedni, hogy a zenekar csárdást huzzon. — A huszárok kardot fogtak, a dzsidások — széket és asztallábat — míg segítségük jött dzsidával fellegyverezve. A huszárok is segílyt kaptak, nemsokára a pisztolyok is elsültek és a két fegyvernem elkeseredett dühvel vágott egymásnak, míg a dzsidások vitéz ezredese megjelent, meztelen karddal a viaskodók közé rohant és békét erőszakolt a harcoss felekre. 2 huszár sulyosan, 11 huszár és 1 dzsidás könnyen megsebesült.

* (*Egy kis statisztika.*) Egerben a múlt év folytán született: 444 fiú és 458 leány; összesen 902 gyermek. És így 14-gyel több leány született mint fiú. Meghalt 440 férfi és 457 nő; összesen 897. Tehát 17-el több halálozás fordult elő a nők, mint a férfiak közt. Átalában pedig a szülöttek száma 5-tel mulja felül a meghaltak számát, Házaságra lépett 223 pár. Helyén volna, ha minden város közölné ily kimutatást.

* (*Nagy szerencsétlenség*) történt mult hó 27-én M.-Vásárhelyt. Ugyanis a Baruch szeszgyárában elpattanván a kazán előrsze, 6 ember sulyosan megsebesítettet, a szerencsétlenek közül iszonyu kinlódás után 4 már meghalt, ezek közt van a közszeretben állt ifjú Baruch is. Mult hó 30-án indíták el hült tetemét Brassóba.

* (*Gyilkosság véttelenségéből.*) Kassán bizonyos T-névű kataszter-mérnök e hó elején kissé mámoros állapotban lévén, tréfás ellenkedés között ifjú, szép és virágos nejét a töltetlenek vélt fegyverrel megöltte. A nő azonnal meghalt, s a férj börtönben ül.

* (*Karácson-este Hugo Victornál.*) A nagy költő, — kinek melleleg mondva, legujabb s még sehol még nem jelent regényét („A király parancsára“) már fordítja Ráth Mór buzgó kiadónk — a guernesey-i szegény gyermekeknek a mult karácsonkor is nagy örömet okozott, mennyiben a szokásos karácsonyfával ezúttal gazdag ajándékokban részesíté őket. Hugo Victor az ez alkalomra összegyűlt apró seregnek vigasztaló és örömet okozó szavakat mondott, és következőleg végzé beszédét: „akárminők legyenek éltünk fájdalmai, nem tördöm velük, ha az emberi dicsvágy legnemesebb föltételeit teljesíthetem. E két legnemesebb dicsvágy a rabság és a szolgaságban összpontosul: legyen az ember saját lelkiismeretének rabja, és a szegények szolgája.“

* (*A „halhatatlanok.“*) A párisi lapok az új év alkalmából közlik a francia akadémia jelenleg élő tagjainak, a „halhatatlanok“-nak évkorát. Ségur 89 éves, Lebrun és Broglie herceg 83, Guizot 82, Villemain és Lamartine 78, Pongerville 76; Patin 75, Mignet 72, Thiers és Rémusat 71, Dufaure 70, Saint-Marc Girardin és de Sacy 67, Hugo Victor, Vitet, Cuvillier-Fleury, Dupanloup és de Noailles 66, Mérimée 65, Sainte-Beuve és Carné 64, Nisard 62, Gratry 61, Jules Favre 60, Montalembert 58, Sandeau és de Falloux 57, Doucet, Laprade és Feuillet 56, Cl. Bernard és Autran 55, Émile Augier 48, Broglie herceg (prince) 48, Prevost-Paradol 40. — A 37 halhatatlan tehát (három hely üresedésben van) összesen 2216 évet képvisel.

sel. — Közülök miniszterek voltak: Villemain, Lamartine, Thiers, Guizot, de Rémusat, duc de Broglie, Dufacere, de Falloux. — Senatorok: Lebun, Sainte-Beuve, Mérimée, Nisard, de Sacy. — Képviselők: Thiers, Jules Favre. — Papok: Dupanloup, Gratry. — Katona: Ségur tbk. (nyugalomban). — Nincsenek decorálva: de Noailles, Montalembert, de Falloux, J. Favre, Dufaure, Prevost-Paradol; a többi már mind nagy keresztese, tisztje vagy lovagja a becsület-rendnek.

* (*Kérdő ember.*) Szomajomban, Somogyban van egy öreg földmives, ki rendesen kérődzik, mint valamely teve, láma, giraffe, bival, vagy más e rendbe tartozó állat. Bármiféle étel legyen is az, mit megeszik, jóllakás után azon panaszodik, hogy az „semmi javára nem használ“. Csak néhány óra mulva — midőn kérődzeni kezd — mondja: de most már érzem, hogy mit ettem. — Ugy látszik ebből, hogy nem csak terhére nincs, sőt élvezetet nyújt neki a kérődzés.

* (*Különös jelenség Amerikában.*) Néhány nap óta a londoni gabonapiacon több amerikai gabonakereskedő tetemes mennyiségű árpát vásárolt össze, melyet sörfőzésre Amerikába fognak szállítani. Az amerikai nagy számú németek ugyanis ép oly jó sör-ivók mint akár a bécsiek vagy bajorok, s minthogy Amerikában ez évben az árpa aratás nem a legjobban tütött ki, a gabonapiacon kell vásárolniok, — és bár az Amerikába szállított árpától quartereként majdnem 2 osztr. forintnyi vám fizetendő, a gabona-üzérek üzlete mégis elég nyereséggel jár. Mily esztelenség ily viszonyok közt a védvám Amerikában! s mennyivel sokkal előnyösebb volna az európaikra nézve, ha Amerikába sört igyekeznének szállítani! Magyarország és Ausztria az amerikával való sörkereskedésből bizonyára jókora hasznot húzhatnak, annál is inkább, miután a borfogyasztás a drága bor miatt Amerikában nagyon korlátozt, mely utóbbi cikk tekintetében házonkra nézve a kereskedelmi összeköttetés szintén előnyös lehetne.

* (*Furcsa tolvajlás.*) Luzzanból írják a következő vakmerő esetet. Egyik éjjel a lemberg-cer-novici vasuti állomáson, Luzzanban, a mint a pénztárnok reggel a pénztárba ment, ennek az ajtaját feltörve találta. Roszat sejtve, belépett, de ijedten vevé észre, hogy a Wertheim-kassza, melyben 10,200 frt volt készpénzben, ellopott. Más-kép minden helyén és rendben és semmi más jelt nem lehetett észrevenni, mely betörésre mutatott volna. Azonnal értesítettet a hatóság a merényléről, de nem sikerült még eddig a tetteseket kézre keríteni. De a kassza megtaláltatott Luzzantól két órányira, egy rdőben bokrok között elrejtve. A kasszát a tolvajok minden öröklődés mellett sem valának képesek feltörni, ámbár mindenféle eszközökkel iparkodtak tartalmára szert tenni. — A kassza visszavitetett régi helyére és a tettesek ellen folyton tart a nyomozás.

* (*Vesztett farkas*) Henkeresen m. hó 24-én egy veszett farkas kilenc embert megmárt, s ezek közül egy már meg is halt. A szerencsétleneket ápolás alá vették.